

Puhelin- ja hyvinvointipalvelut

24.8.2020

SAAVUTETTAVUUSTESTAUSRAPORTTI

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
Iltapäivätoimintahaku

<https://xn--iltapivhaku-p8ac.hel.fi>

Puhelin- ja hyvinvointipalvelut

24.8.2020

1	Johdanto	3
2	Toimeksianto.....	4
3	Yhteenveto palvelun saavutettavuudesta.....	4
4	Kriittiset virheet.....	5
4.1	Hakutoiminto: pudotuslista.....	5
4.2	Linkkien toiminta.....	6
4.3	Näkyvä kohdistus.....	6
4.4	Puuttuvat kielimääritykset.....	7
4.5	Selausjärjestys.....	8
4.6	Sivuston käyttö mobiiliruudunlukijalla	9
4.7	Sivuston kielivalikko.....	10
5	Merkittävät virheet.....	12
5.1	Etusivun listaelementti	12
5.2	Hakutoiminto: haun toimintalogiikka	13
5.3	Hakutoiminto: nimilaput	14
5.4	Hakutoiminto: ohjeet	14
5.5	Hakutoiminto: painikkeet.....	15
5.6	Hakutoiminto: tulosten ilmoittaminen	16
5.7	Hyppylinkki puuttuu.....	16
5.8	Karttanäkymä.....	17
5.9	Kuvat ilman alt-määritystä.....	18
5.10	Listanäkymän kohteen linkkialue.....	18
5.11	Passiivinen karttanäkymä kohdesivuilla	19
5.12	Responsiivisuus: kohdesivut	20
5.13	Responsiivisuus: listanäkymän selaaminen	20
5.14	Sivujen < title>-elementit	21
5.15	Uuteen välilehteen avautuvat linkit sekä pdf-tiedostot.....	22
5.16	Värit ja kontrastit.....	22
6	Muut virheet	25
6.1	Sähköpostiosoitteiden merkintä.....	25
7	Jatkotoimenpiteet	26
8	Tietoja saavutettavuustestauksesta	26
9	Yhteystiedot	26

1 Johdanto

Tässä raportissa kuvataan havainnot, jotka Palvelukeskus Helsinki teki Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, Iltapäivätoimintahaku-sivuston saavutettavuusauditoinnin yhteydessä. Raportissa pyritään tarjoamaan ratkaisuehdotuksia havaituihin ongelmiin ja puutteisiin. Kunkin havaitun saavutettavuuteen liittyvän ongelman yhteydessä ilmaistaan sen merkitys palvelun käyttäjille seuraavasti:

Kriittinen ongelma:

Estää palvelun tai jonkin sen osion käytön tietyltä käyttäjäryhmältä.

Merkittävä ongelma:

Haittaa palvelun käyttöä siinä määrin, että käyttö muuttuu vaivalloiseksi tai se estyy osittain.

Vähäisempi saavutettavuuteen liittyvä ongelma:

Korjaaminen edistää palvelun käytettävyyttä erityisryhmille.

Havaintojen yhteydessä on viittauksia WCAG –saavutettavuusstandardiin, johon Suomessa voimassa oleva saavutettavuuslaki perustuu. Kun havainnossa on WCAG 2.1 –merkintä, on havainto saavutettavuuslain piiriin kuuluva puute riippumatta siitä, kuinka kriittinen puute on käyttäjän kannalta.

2 Toimeksianto

Testattu palvelu

- Iltapäivätoimintahaku
- <https://xn--iltapivhaku-p8ac.hel.fi>

3 Yhteenveto palvelun saavutettavuudesta

Sivusto on toteutettu räätälöityihin elementteihin vahvasti tukeutuen. Tämä aiheuttaa vakavia saavutettavuusongelmia. Kun interaktiivisia elementtejä generoidaan ohjelmallisesti, on otettava huomioon, että avustava teknologia ei todennäköisesti tunnista niitä tarkoituksenmukaisesti. Elementteihin voidaan määrittää mm. WAI-ARIA- ja muita avustavia attribuutteja, joilla elementeistä saadaan saavutettavia. Paras ja varmin tapa tuottaa saavutettavia verkkosivuja on kuitenkin käyttää html-merkintäkielen interaktiivisia elementtejä.

4 Kriittiset virheet

4.1 Hakutoiminto: pudotuslista

Kuvaus

Hakusanan perusteella avautuu pudotuslista, johon päivittyy kohteita käyttäjän kirjoittaessa hakusanaa. Ruudunlukijaa käyttävä ei saa ilmoitusta, että lista on avattu ja hakukohteita on valittavissa. Kun pudotuslistan kohteita selataan ruudunlukijalla, luetaan jokaisen kohdalla käyttäjän kirjoittama hakusana.

Korjausehdotus

Pudotuslista tulisi toteuttaa siten, että ruudunlukijalla kerrotaan pudotuslistan auenneen ja montako kohdetta listalla on. Kun listaa selataan, luetaan kohteen teksti hakusanan sijaan.

WCAG 2.1

1.3.1 Informaatio ja suhteet

Taso: A

Esitystavassa välittyvät informaatio, rakenne ja suhteet voidaan selvittää ohjelmallisesti tai ne ovat saatavilla tekstinä.

2.4.6 Otsikot ja nimilaput

Taso: AA

Otsikot ja nimilaput kuvailevat aiheen tai merkityksen.

3.3.2 Nimilaput tai ohjeet

Taso: A

Kun sisältö edellyttää käyttäjän syötettä, tarjolla on nimilappuja tai ohjeita.

4.1.3 Tilasta kertovat viestit

Taso: AA

Sisällössä, joka on toteutettu käyttäen merkkäuskieliä, tilasta kertovat viestit voidaan selvittää ohjelmallisesti sellaisen roolin tai ominaisuuksien avulla, jotka mahdollistavat viestin esittämisen käyttäjälle avustavan teknologian avulla ilman kohdistuksen siirtämistä.

Puhelin- ja hyvinvointipalvelut

24.8.2020

4.2 Linkkien toiminta

Kuvaus

Sivuston sisäiset linkit on toteutettu siten, että näppäimistöllä selatessa niitä ei saa kohdistettua.

Korjausehdotus

Linkkiin tulisi voida kohdistaa tab-näppäintä käyttämällä. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi lisäämällä `tabindex="0"`. Linkki on kohdistamisen jälkeen voitava aktivoita enter-painikkeella.

WCAG 2.1

2.1.1 Näppäimistö

Taso: A

Kaikki sisällön toiminnallisuus on hallittavissa näppäimistörajapinnan välityksellä ilman vaatimusta yksittäisten näppäinpainallusten erityisestä ajoittamisesta, paitsi kun taustalla oleva toiminnallisuus vaatii syötettä, joka riippuu käyttäjän liikkeen reitistä eikä vain päätepisteistä.

4.3 Näkyvä kohdistus

Kuvaus

Interaktiivisilla elementeillä tulee olla jokin visuaalinen kohdistuksen ilmaisin. Jos ilmaisin on poistettu näkyvistä, näppäimistöllä sivua selaava ei tiedä missä elementissä kohdistus milloinkin on.

Korjausehdotus

`:hover`-tilassa olevien elementtien `css`-määrittely `"outline: none"` tulisi poistaa. Tämä tuo esiin selaimen vakio-ilmaisimen, joka on saavutettava. Jos sen sijaan halutaan räätälöidä oma kohdistuksen ilmaisin, on otettava huomioon ilmaisimen kontrasti taustaa vasten.

WCAG 2.1**2.4.7 Näkyvä kohdistus****Taso: AA**

Kaikilla näppäimistöltä käytettävillä käyttöliittymillä on käyttötila, jossa näppäimistön kohdistuksen ilmaisin on näkyvissä.

4.4 Puuttuvat kielimääritykset**Kuvaus**

Sivuston kaikilta kieliversioilta suomi/svenska/english puuttuvat lang-kielimääritykset. Samoin kielen valintalinkeiltä. Kielimääritykset ovat tärkeitä etenkin ruudunlukijoita varten, jotta ne voivat lukea sisällön käyttäjälle oikean kieliasun mukaan. Väärä kielimääre tarkoittaa, että tekstiä ei lueta oikein ja käyttäjä ei välttämättä ymmärrä sisältöä.

Korjausehdotus

Eri kielisille sivuille, linkeille ja teksteille tulee antaa kyseisen kielen mukainen lang-määritys, jotta ruudunlukijat lausuvat ne oikealla tavalla.

WCAG 2.1**3.1.1 Sivun kieli****Taso: A**

Jokaisen verkkosivun oletusarvoinen luonnollinen kieli voidaan selvittää ohjelmallisesti.

3.1.2 Osien kieli**Taso: AA**

Sisällön jokaisen tekstikatkelman tai ilmaisun luonnollinen kieli voidaan selvittää ohjelmallisesti, paitsi seuraavien osalta: erisnimet, tekniset termit, määrittämättömän kielen sanat sekä sanat tai ilmaisut, jotka ovat muuttuneet läheisen tekstiympäristön kielen murteelliseksi osaksi.

4.5 Selausjärjestys

Kuvaus

Sivusto on rakennettu siten, että esimerkiksi ruudunlukijaa käyttävälle selausjärjestys poikkeaa huomattavasti visuaalisesta taitosta. Esimerkiksi sivuston "header"- ja "subheader" -osiot luetaan selausjärjestyksessä viimeisenä.

Vaihtoehtojen selausnäkyvässä selausjärjestys aiheuttaa sen, että haun jälkeen kohdistus siirtyy suoraan < footer>-elementtiin. Yksittäisen hakutuloksen informaation selausjärjestys on myös ongelmallinen. Otsikon ja kuvauksen jälkeen on asetettu linkki kohteen sivulle. Sen jälkeen tarjotaan informaatiota ruokailusta ja hinnoista. Linkki kohteen sivulle tulisi sijoittaa viimeiseksi yksittäisen hakutuloksen informaatioelementtiin. Ruokailu- ja hintatietojen lukeminen ruudunlukuohjelmalla on harhaanjohtavaa. Visuaalisesti tekstien ja ikonien välittämä informaatio on suhteellisen selkeää, mutta ruudunlukuohjelma lukee osion esimerkiksi näin: "Sisältää välipalan" "Klo. 16.00100 €/kk" "Päätymisaika ja hinta" "Klo. 17.00120 €/kk" "Päätymisaika ja hinta". Tästä voi olla vaikea hahmottaa mitä teksteillä tarkoitetaan.

Responsiivisessa tilassa etusivun otsikon "Hae syksyn 2020 toimintaan" alla olevat alaotsikot luetaan ruudunlukijalla poikkeavassa järjestyksessä siten, että alaotsikko "Päätökset saapuvat" ja sen alla oleva teksti luetaan ennen alaotsikkoa "Haku päättyy".

Korjausehdotus

Selausjärjestyksen tulisi olla yhtenevä sivun visuaalisen ilmeen kanssa. Tärkeät toiminnot, kuten navigaatio ja kieliversioiden valinta tulisi sijoittaa myös ohjelmallisesti sivun alkuun. < footer>-elementin tulisi sijaita selausjärjestyksessä viimeisenä.

Yksittäisen hakutuloksen selausjärjestys tulisi korjata siten, että ruokailu- ja hintatiedot ilmoitetaan selkeästi myös ruudunlukijalla selatessa. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi siten, että otsikkotekstin html-elementti sijoitetaan ennen kelonaika- ja hintatekstiä. Jos visuaalinen ilme halutaan säilyttää nykyisenlaisena, voidaan sijoittelu toteuttaa css-määritysten avulla.

Responsiivisen tilan elementtien sijoittuminen sivustolla tulee korjata visuaalista sijoittumista vastaavaksi, jotta informaation looginen järjestys säilyy.

WCAG 2.1**1.3.1 Informaatio ja suhteet****Taso: A**

Esitystavassa välittyvät informaatio, rakenne ja suhteet voidaan selvittää ohjelmallisesti tai ne ovat saatavilla tekstinä.

1.3.2 Merkitykseen vaikuttava järjestys**Taso: A**

Kun sisällön esitysjärjestys vaikuttaa sisällön merkitykseen, oikea lukemisjärjestys voidaan selvittää ohjelmallisesti.

1.4.10 Responsiivisuus**Taso: AA**

Sisältö voidaan esittää ilman sisällön tai toiminnallisuuden menettämistä ja ilman kahdensuuntaista vierittämistä, kunLukuun ottamatta sisällön osia, jotka vaativat kahdensuuntaista esitystapaa käytön tai merkityksen vuoksi.

4.6 Sivuston käyttö mobiiliruudunlukijalla**Kuvaus**

Mobiiliruudunlukijalla päävalikon avaavaan hampurilaisvalikkoon ei voi kohdistaa. Kielivalintalinkki luetaan, mutta kieltä ei pysty vaihtamaan TalkBack-ohjelmaa käytettäessä. Kohdesivuja selatessa selain ilmoittaa välillä tiedon "ladataan" ja sen jälkeen ruudunlukijalla ei pääse selaamaan sivua lainkaan. Kohdesivujen linkki "palaa vaihtoehtojen selaamiseen" ei toimi. Elementtien kuvausten ja käytettävyyden sekä selausjärjestyksen kanssa on myös mobiiliruudunlukijaa käytettäessä ongelmia.

Korjausehdotus

Mobiiliruudunlukijan ongelmat saattavat korjaantua interaktiivisten elementtien ja selausjärjestyksen korjaamisen yhteydessä. Samantyyppiset korjaukset on tehtävä siis myös responsiivisessa tilassa ilmestyviin elementteihin.

WCAG 2.1**2.1.1 Näppäimistö****Taso: A**

Kaikki sisällön toiminnallisuus on hallittavissa näppäimistörajapinnan välityksellä ilman vaatimusta yksittäisten näppäinpainallusten erityisestä ajoittamisesta,

paitsi kun taustalla oleva toiminnallisuus vaatii syötettä, joka riippuu käyttäjän liikkeiden reitistä eikä vain päätepisteistä.

4.1.2 Nimi, rooli, arvo

Taso: A

Kaikkien käyttöliittymäkomponenttien (mm. lomake-elementit, linkit ja skriptien luomat komponentit) nimi ja rooli voidaan selvittää ohjelmallisesti tilat, ominaisuudet ja arvot, jotka käyttäjä voi asettaa, voidaan myös asettaa ohjelmallisesti ja tieto näiden muutoksista on käyttäjäagenttien, mukaan lukien avustavien teknologioiden, saatavissa.

1.3.2 Merkitykseen vaikuttava järjestys

Taso: A

Kun sisällön esitysjärjestys vaikuttaa sisällön merkitykseen, oikea lukemisjärjestys voidaan selvittää ohjelmallisesti.

1.3.1 Informaatio ja suhteet

Taso: A

Esitystavassa välittyvät informaatio, rakenne ja suhteet voidaan selvittää ohjelmallisesti tai ne ovat saatavilla tekstinä.

2.4.3 Kohdistusjärjestys

Taso: A

Jos verkkosivu voidaan navigoida järjestyksessä ja navigointijärjestys vaikuttaa merkitykseen tai toimintoon, kohdistettavissa olevat komponentit saavat kohdistuksen järjestyksessä, joka säilyttää merkityksen ja toimivuuden.

4.7 Sivuston kielivalikko

Kuvaus

Sivuston kielivalikko on toteutettu puutteellisesti ruudunlukijan käyttäjän kannalta. Kielen valintaelementti on kuvattu vain "fi", jolloin käyttäjä ei saa riittävästi tietoa siitä, mitä kyseinen elementti tekee. Myöskään kielivalikon avattu/suljettu-tila ei välity ruudunlukijalle.

Korjausehdotus

Varmistetaan, että kielen valintaelementillä on kuvaava nimi, esimerkiksi valitse kieli, Ändra språk, Change language. Lisätään valikolle myös aria-expanded-tribuutti, jotta valikon avattu/suljettu-tila välittyy myös ruudunlukijan käyttäjille.

Puhelin- ja hyvinvointipalvelut

24.8.2020

WCAG 2.1

4.1.2 Nimi, rooli, arvo

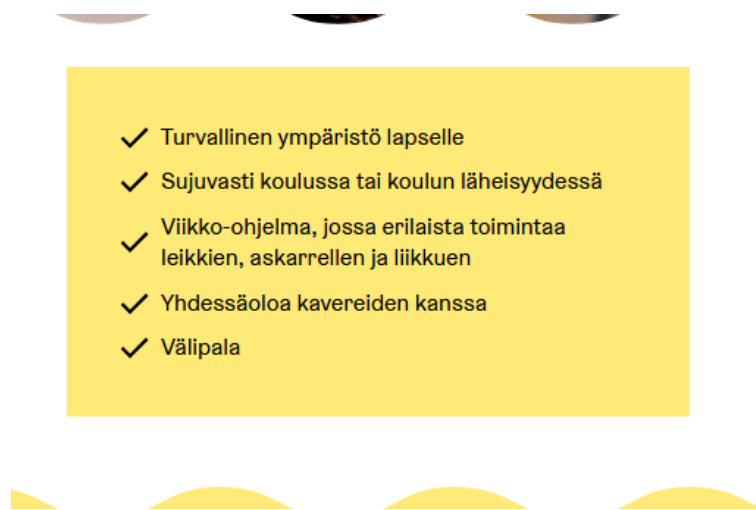
Taso: A

Kaikkien käyttöliittymäkomponenttien (mm. lomake-elementit, linkit ja skriptien luomat komponentit) nimi ja rooli voidaan selvittää ohjelmallisesti tilat, ominaisuudet ja arvot, jotka käyttäjä voi asettaa, voidaan myös asettaa ohjelmallisesti ja tieto näiden muutoksista on käyttäjäagenttien, mukaan lukien avustavien teknologioiden, saatavissa.

5 Merkittävät virheet

5.1 Etusivun listaelementti

Kuvaus

Etusivulla on listattu huomioita iltapäivätoiminnasta. Lista näyttäytyy irrallisilta lauseilta esimerkiksi ruudunlukijaa käyttävälle, koska ne on lisätty tekstikappaleina eikä niillä ole selventävää otsikkoa tai muuta vastaavaa.

Korjausehdotus

Lista tulisi merkitä esimerkiksi html-listaksi, jotta ruudunlukijaa käyttävä hahmottaa lauseiden yhteyden toisiinsa. Elementti voidaan myös otsikoida tai se voidaan asettaa selausjärjestyksessä ennen "Etsi iltapäivätoimintaa"-painiketta.

WCAG 2.1

1.3.1 Informaatio ja suhteet

Taso: A

Esitystavassa välittyvät informaatio, rakenne ja suhteet voidaan selvittää ohjelmallisesti tai ne ovat saatavilla tekstinä.

5.2 Hakutoiminto: haun toimintalogiikka

Kuvaus

Etusivulla ja hakusivulla on hakukenttä: "Hae osoitetta, toimipaikkaa tai koulua". Kun hakukenttään kirjoitetaan hakusana, avautuu pudotuslista johon on listattu osoitteita ja kohteita. Haku aktivoituu, kun jokin pudotuslistan kohteista valitaan. Haun voi myös aktivoida ilman kohteen valintaa klikkaamalla hiiren osoittimella haku-painiketta. Näppäimistöä käytettäessä haku aktivoidaan enter-painiketta painamalla joko hakukentän ollessa kohdistettuna tai kun listalta on valittu kohde nuolinäppäimillä. Ruudunlukijalle ja näppäimistölle saavuttamaton hakupainike voi aiheuttaa osalle apuvälineiden käyttäjistä kognitiivisia hahmotusvaikeuksia. Osa käyttäjistä suorittaa haun painamalla hakukentässä sarkain-näppäintä, jolloin kohdistus siirtyy yleensä hakupainikkeeseen, josta haku aktivoidaan enter-näppäimellä.

Korjausehdotus

Kun hakusanan perusteella valittua pudotuslistan kohdetta klikataan, tulisi kohteen siirtyä hakukenttään, mutta haun tulisi aktivoitua vasta kun hakupainiketta klikataan. Sivun sisällön ei siis tulisi muuttua silloin, kun valinta tehdään pudotuslistasta.

WCAG 2.1

3.2.2 Syöte

Taso: A

Minkään käyttöliittymäkomponentin asetuksen muuttaminen ei automaattisesti aiheuta kontekstin muutosta, ellei käyttäjää ole ohjeistettu tällaisesta toiminnosta ennen komponentin käyttöä.

2.1.1 Näppäimistö

Taso: A

Kaikki sisällön toiminnallisuus on hallittavissa näppäimistörajapinnan välityksellä ilman vaatimusta yksittäisten näppäinpainallusten erityisestä ajoittamisesta, paitsi kun taustalla oleva toiminnallisuus vaatii syötettä, joka riippuu käyttäjän liikkeen reitistä eikä vain päätepisteistä.

4.1.2 Nimi, rooli, arvo

Taso: A

Kaikkien käyttöliittymäkomponenttien (mm. lomake-elementit, linkit ja skriptien luomat komponentit) nimi ja rooli voidaan selvittää ohjelmallisesti tilat, ominaisuudet ja arvot, jotka käyttäjä voi asettaa, voidaan myös asettaa ohjelmallisesti ja tieto näiden muutoksista on käyttäjäagenttien, mukaan lukien avustavien teknologioiden, saatavissa.

5.3 Hakutoiminto: nimilaput

Kuvaus

Hakukentälle ei ole määritetty saavutettavaa nimilappua. Pelkkä "placeholder"-määrittäminen ei ole avustavalle teknologialle riittävä.

Korjausehdotus

Hakukentälle voidaan määrittää nimilappu esimerkiksi liittämällä osion otsikko `<label for="">`-tekniikalla hakuelementtiin. Tämä varmistaa sen, että avustava teknologia tarjoaa käyttäjälle informaatiota kentän tarkoituksesta ilman, että käyttäjä joutuu selaamaan ympäröivää sisältöä ja päättelemään tarkoituksen siitä.

WCAG 2.1

1.3.1 Informaatio ja suhteet

Taso: A

Esitavassa välittyvät informaatio, rakenne ja suhteet voidaan selvittää ohjelmallisesti tai ne ovat saatavilla tekstinä.

5.4 Hakutoiminto: ohjeet

Kuvaus

Käyttäjälle tulisi antaa ohjeita hakutoiminnon käytöstä. Testauksessa kävi ilmi, että osoitteella tehty haku palauttaa aina saman listanäkymän riippumatta osoitteen sijainnista. Käyttäjän valitessa pudotuslistalta osoitteen, haku siirtyy automaattisesti karttanäkymään.

Korjausehdotus

Haun toiminnoista tulisi kertoa käyttäjälle, jotta hakutulosten tarkastelu olisi selkeää ja ennalta-arvattavaa.

WCAG 2.1

3.2.2 Syöte

Taso: A

Minkään käyttöliittymäkomponentin asetuksen muuttaminen ei automaattisesti

aiheuta kontekstin muutosta, ellei käyttäjää ole ohjeistettu tällaisesta toiminnosta ennen komponentin käyttöä.

5.5 Hakutoiminto: painikkeet

Kuvaus

Hakutoiminnossa on painike, jolla voi poistaa hakusanan sekä painike, jolla haun voi aktivoida. Painikkeet on toteutettu siten, että niitä ei voi kohdistaa näppäimistöllä. Tämä aiheuttaa sen, että osalle käyttäjistä hakutoiminto voi tuntua hankalasti käytettävältä ja ennalta-arvaamattomalta, sillä haku aktivoituu kun pudotuslistalta valitaan kohde.

Korjausehdotus

Painikkeet on korjattava siten, että ne ovat kohdistettavissa. Painikkeille tulee antaa toimintoa vastaava nimi, esimerkiksi "poista hakusana" ja "hae". Haku tulee voida aktivoida siten, että pudotuslistalta valitaan kohde, jonka jälkeen haun voi aktivoida painikkeesta.

WCAG 2.1

4.1.2 Nimi, rooli, arvo

Taso: A

Kaikkien käyttöliittymäkomponenttien (mm. lomake-elementit, linkit ja skriptien luomat komponentit) nimi ja rooli voidaan selvittää ohjelmallisesti tilat, ominaisuudet ja arvot, jotka käyttäjä voi asettaa, voidaan myös asettaa ohjelmallisesti ja tieto näiden muutoksista on käyttäjäagenttien, mukaan lukien avustavien teknologioiden, saatavissa.

2.1.1 Näppäimistö

Taso: A

Kaikki sisällön toiminnallisuus on hallittavissa näppäimistörajapinnan välityksellä ilman vaatimusta yksittäisten näppäinpainallusten erityisestä ajoittamisesta, paitsi kun taustalla oleva toiminnallisuus vaatii syötettä, joka riippuu käyttäjän liikkeen reitistä eikä vain päätepisteistä.

3.2.2 Syöte

Taso: A

Minkään käyttöliittymäkomponentin asetuksen muuttaminen ei automaattisesti aiheuta kontekstin muutosta, ellei käyttäjää ole ohjeistettu tällaisesta toiminnosta ennen komponentin käyttöä.

5.6 Hakutoiminto: tulosten ilmoittaminen

Kuvaus

Kun haku on suoritettu, tulisi avustavalle teknologialle tarjota tieto hakutuloksien määrästä ilman, että käyttäjä joutuu selaamaan sivua. Näin käyttäjä saa varmistuksen, että haku on suoritettu onnistuneesti ja saa tiedon hakutulosten laajuudesta.

Korjausehdotus

Hakutoiminnon yhteyteen tulisi lisätä informaatio tulosten määrästä. Tieto voidaan välittää avustavalle teknologialle esimerkiksi määrittämällä aria-live-attribuutti.

WCAG 2.1

4.1.3 Tilasta kertovat viestit

Taso: AA

Sisällössä, joka on toteutettu käyttäen merkkäuskieliä, tilasta kertovat viestit voidaan selvittää ohjelmallisesti sellaisen roolin tai ominaisuuksien avulla, jotka mahdollistavat viestin esittämisen käyttäjälle avustavan teknologian avulla ilman kohdistuksen siirtämistä.

1.3.1 Informaatio ja suhteet

Taso: A

Esitystavassa välittyvät informaatio, rakenne ja suhteet voidaan selvittää ohjelmallisesti tai ne ovat saatavilla tekstinä.

5.7 Hyppylinkki puuttuu

Kuvaus

Sivustolta puuttuu ns. hyppylinkki, jolla ruudunlukuohjelman käyttäjä voi ohittaa sivun alussa toistuvan sisällön, kuten navigointilinkit ja kielivalinnat. Tällaista oletuksena vain apuvälineohjelmille näkyvää linkkiä kutsutaan "Jump to Content" -linkiksi. Hyppylinkin tarjoaminen helpottaa näppäimistörajapinnan kautta toimivien apuvälineiden käyttäjiä. Heidän on helpompi siirtyä uuden sivun yksilölliseen sisältöön silloin, kun sivun rakenne on jo tuttu eikä navigointiosaa tarvitse jäsentää erikseen. Erityisesti joidenkin motoristen apuvälineiden kanssa hyppylinkki on jopa välttämätön sujuvan selaamisen kannalta.

Puhelin- ja hyvinvointipalvelut

24.8.2020

Korjausehdotus

Lisätään sivuille standardinmukainen ”Siirry sisältöön” -hyppylinkki. Mikäli linkki häiritsee sivun taittoa, voidaan se piilottaa visuaalisesti muilta, kuin apuvälinekäyttäjiltä. Varmistetaan myös, että linkki on nimetty eri kieliversioissa aina kyseessä olevalla kielellä.

WCAG 2.1

2.4.1 Ohita lohkot

Taso: A

Tarjolla on mekanismi sellaisten sisällön lohkojen ohittamiseen, jotka toistuvat useilla verkkosivuilla.

5.8 Karttanäkymä

Kuvaus

Kohteita voi hakea lista- ja karttamuodossa. Kartat eivät kuulu saavutettavuuden piiriin silloin, kun sama tieto tarjotaan tekstimuodossa. Ennen karttanäkymään siirtymistä käyttäjälle tulisi kuitenkin välittää tieto, että kartta ei ole saavutettava ja sen sijaan tulisi käyttää listahakua.

Korjausehdotus

Lisätään teksti, josta käy ilmi, että karttahaku ei ole saavutettava.

WCAG 2.1

Tämä havainto ei ole WCAG-rikkomus (taso A tai AA), mutta sen korjaaminen edistää verkkosivujen saavutettavuutta

5.9 Kuvat ilman alt-määrittystä

Kuvaus

Sivustolla on kuvia, joihin ei ole lisätty alt-attribuuttia. Tämä aiheuttaa sen, että avustava teknologia tunnistaa elementin ja lukee sen tiedostonimen. Tiedostonimet eivät yleensä ole saavutettavia, joten käyttäjälle voi olla epäselvää mikä elementin tarkoitus on.

Korjausehdotus

Kuvat, jotka ovat koristeellisia tulisi korjata määrityksellä alt="". Kuville, jotka välittävät oleellista informaatiota tulisi asettaa kuvaava alt-määrittys.

WCAG 2.1

1.1.1 Ei-tekstuaalinen sisältö

Taso: A

Kaikki käyttäjälle esitettävä ei-tekstuaalinen sisältö on varustettu saman tarpeen täyttävällä tekstivastineella.

5.10 Listanäkymän kohteen linkkialue

Kuvaus

Listanäkymän yksittäisten kohteiden linkitys kohdesivulle on toteutettu siten, että koko kohde toimii linkkinä. Tämä voi helposti aiheuttaa vahinkoklikkauksia, sillä linkkialue ulottuu laajemmalle alueelle kuin käyttäjälle annetaan visuaalisesti ymmärtää. Kohteella on linkki "Näytä lisätiedot", jonka vuoksi koko alueen ei välttämättä ajatella olevan linkitetty. Mobiilikäytössä vahinkoklikkausten riski on vielä suurempi. Linkitys aiheuttaa myös sen, että kohteen otsikon yhteydessä luetaan ruudunlukijalla "napsautettava". Linkin "Näytä lisätiedot" teksti toistuu jokaisen kohteen yhteydessä. Linkeillä on oltava yksilölliset tekstit silloin, kun ne vievät eri kohteisiin. Ruudunlukijaa käyttävät selaavat usein sivuja linkkien perusteella ja pitkä lista "Näytä lisätiedot" -tekstejä ei ole saavutettava.

Korjausehdotus

Jotta kohteiden selaus ja linkkien käyttö olisi loogista ja helppoa, tulisi koko alueen linkitys poistaa ja linkitys kohteen sivulle sijoittaa esimerkiksi otsikkoon.

Puhelin- ja hyvinvointipalvelut

24.8.2020

"Näytä lisätiedot" -linkki tulisi poistaa tai piilottaa avustavalta teknologialta esimerkiksi määrittämällä `aria-hidden="true"`. Vaihtoehtoisesti linkitys voidaan poistaa koko kohteesta, mutta säilyttää "Näytä lisätiedot" -linkki, kunhan teksti muokataan yksilölliseksi ja informatiiviseksi.

WCAG 2.1

1.3.1 Informaatio ja suhteet

Taso: A

Esitystavassa välittyvät informaatio, rakenne ja suhteet voidaan selvittää ohjelmallisesti tai ne ovat saatavilla tekstinä.

2.4.4 Linkin tarkoitus (kontekstissa)

Taso: A

Jokaisen linkin tarkoitus voidaan selvittää yksin linkkitekstistä tai linkkitekstistä yhdessä ohjelmallisesti selvitettävissä olevan linkkikontekstin avulla, paitsi tilanteissa, joissa linkki olisi yleisesti ottaen epäselvä käyttäjille.

5.11 Passiivinen karttanäkymä kohdesivuilla

Kuvaus

Kohteiden omille sivuille on lisätty karttanäkymä, jossa ei ole visuaalisesti ja hiirtä käyttäen interaktiivisia toimintoja. Näppäimistöä käyttämällä kohdistus osuu kuitenkin karttanäkymän toiminnallisuudeltaan piilotettuihin elementteihin (zoom-painikkeet ja musta kohde-elementti).

Korjausehdotus

Visuaalisesti ja/tai toiminnallisesti piilotetut elementit tulisi piilottaa myös näppäimistökäyttäjältä lisäämällä elementteihin esimerkiksi `tabindex="-1"` ja `aria-hidden="true"` määrittäykset.

WCAG 2.1

1.3.1 Informaatio ja suhteet

Taso: A

Esitystavassa välittyvät informaatio, rakenne ja suhteet voidaan selvittää ohjelmallisesti tai ne ovat saatavilla tekstinä.

5.12 Responsiivisuus: kohdesivut

Kuvaus

Joidenkin kohteiden sivuilla esiintyi responsiivisuusongelmia 320 pikselin leveydessä. Sisältöä joutuu lukemaan vaakavierityspalkkia käyttämällä.

Korjausehdotus

Sisältö tulisi sovittaa siten, että tekstiä voi lukea ilman vaakasuuntaista vierittämistä 320 pikselin leveydessä.

Kaikki kohdesivut ovat hieman leveämmät ja aiheuttavat vaakasuuntaisen vierityspalkin ilmestymisen. Sisältöä voi lukea ilman vaakasuuntaista vieritystä suurimmalla osalla sivuista. Olisi kuitenkin suotavaa asettaa sisällön leveys siten, että vierityspalkki ei ilmesty.

WCAG 2.1

1.4.10 Responsiivisuus

Taso: AA

Sisältö voidaan esittää ilman sisällön tai toiminnallisuuden menettämistä ja ilman kahdensuuntaista vierittämistä, kunLukuun ottamatta sisällön osia, jotka vaativat kahdensuuntaista esitystapaa käytön tai merkityksen vuoksi.

5.13 Responsiivisuus: listanäkymän selaaminen

Kuvaus

Sivuston hakusivulla listanäkymässä käyttäjän voi olla hankala selata listaa, koska vieritettäessä sivua ylöspäin ilmestyy navigaatio- ja hakupalkki näkymään. Palkit vievät yli 50% sivun korkeudesta ja käyttäjä saa palkin piilotettua ainoastaan vierittämällä sivua tarpeeksi alaspäin. Jotta käyttäjä pystyy lukemaan haluamaansa tekstiä esimerkiksi vieritettyään sivua vahingossa ylöspäin, on osoitineleen oltava tarkka, jotta näkymä ei vieri liikaa mutta kuitenkin tarpeeksi, jotta palkki saadaan piilotettua. Vaihtoehtoisesti käyttäjän on kyettävä vierittämään sivua muutaman kerran hyvin vähän, jotta palkki piilotetaan.

Puhelin- ja hyvinvointipalvelut

24.8.2020

Korjausehdotus

Navigaatio- ja hakupalkki tulisi voida piilottaa ja näyttää esimerkiksi painikkeella liu'uttamisen sijaan.

WCAG 2.1

2.5.1 Osoitineleet

Taso: A

Kaikkia toimintoja, joissa hyödynnetään monipiste- tai reittiin perustuvia ohjauseleitä, voidaan käyttää myös yhdellä osoittimella ja ilman reittiin perustuvaa eleitä, paitsi jos kyseinen ohjaustapa on olennainen.

5.14 Sivujen < title>-elementit

Kuvaus

Sivuilla ei ole yksilöllisiä < title>-määrittäjiä. Kun siirrytään sivulle, jossa vaihtoehtoja voi hakea ja valita, tai kohteiden kuvaussivulle, < title>-elementin arvo on aina sama. < title>-määrittäjän päivittyminen kertoo esimerkiksi ruudunlukijalle, että sivun sisältö on muuttunut.

Korjausehdotus

Ongelma johtuu siitä, että uutta sivua ei ladata vaikka sisältö muuttuu. Sivun < title>-elementin päivittyminen näkymän muuttuessa tulisi korjata joko generoimalla se ohjelmallisesti tai muuttamalla sivustorakennetta siten, että sisällön muuttuessa ladataan uusi sivu.

Yksilöllisten sivujen lataamista sivustolla navigoitaessa puoltaa myös se, että kun käyttäjä päivittää avoimen sivun, näkymä siirtyy takaisin etusivulle. Tämä voi aiheuttaa käytettävyysongelmia, koska sivun uudelleenlatauksen oletetaan päivittävän sivun sisällön eikä ohjautuvan sivuston etusivulle. Ongelma voidaan korjata myös ohjelmallisesti.

WCAG 2.1

2.4.2 Sivuoitsikot

Taso: A

Verkkosivuilla on otsikot, jotka kuvailevat aiheen tai merkityksen.

5.15 Uuteen välilehteen avautuvat linkit sekä pdf-tiedostot

Kuvaus

Etusivulla on kaksi linkkiä: "Hakeminen koulun iltapäivätoimintaan" ja "Ilmoittautuminen leikkipuiston iltapäivätoimintaan". Niissä ei kuitenkaan ole mainintaa pdf-tiedostomuodosta, tai että ne avautuvat uuteen välilehteen.

Varoittamatta pdf-tiedoston tai uuden välilehden avaavat linkit ovat ongelmallisia, koska ruudunlukijan käyttäjän on vaikea hahmottaa tapahtunutta. Uudessa näkyvässä sijainnin paikallistaminen ja palaaminen edelliseen näkymään voi vaikeutua.

Korjausehdotus

Varmistetaan, että uuteen välilehteen avautuvat linkit, sekä linkit, jotka avaavat pdf-tiedoston sisältävät tekstimuotoisen kuvauksen linkin toiminnasta.

WCAG 2.1

3.2.4 Johdonmukainen merkitseminen

Taso: AA

Komponentit, joilla on sama toiminnallisuus verkkosivujen joukossa, merkitään johdonmukaisesti.

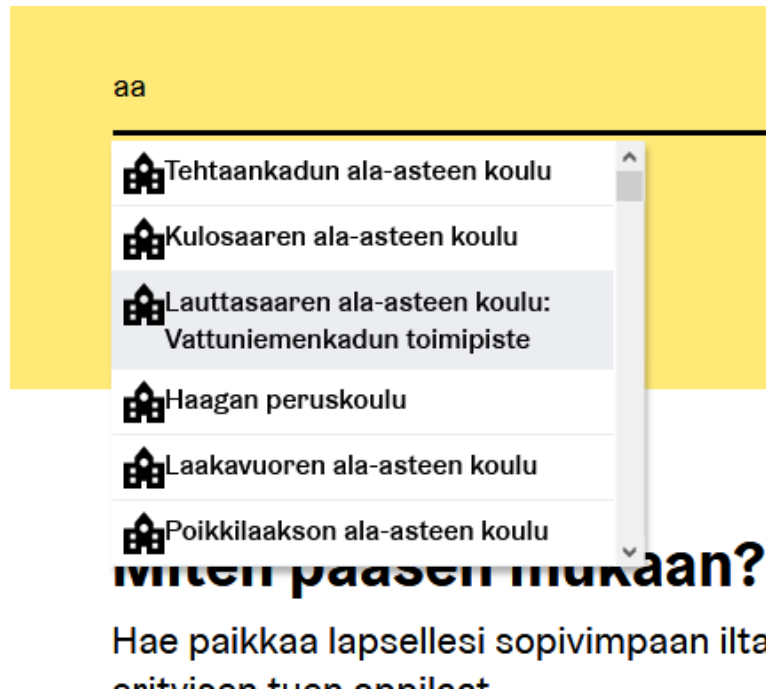
5.16 Värit ja kontrastit

Kuvaus

Sivustolla havaittiin seuraavat kontrastivirheet:

Puhelin- ja hyvinvointipalvelut

24.8.2020

Aktiivisen ja passiivisen listaelementin taustan välinen kontrastiero on liian pieni (1.17:1). Heikkonäköinen käyttäjä ei välttämättä erota mikä listan elementeistä on aktiivinen.

Kontrastiero aktiivisen näkymän valintapainikkeiden välillä on liian heikko (1.22:1).

Korjausehdotus

Aktiivisen elementin ilmaisemiseen tulisi käyttää indikaattoria, joka erottaa sen passiivisesta elementistä. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi lisäämällä reunus aktiiviseen elementtiin.

WCAG 2.1**1.4.11 Ei-tekstimuotoisen sisällön kontrasti****Taso: AA**

Seuraavanlaisten elementtien visuaalisessa esitystavassa kontrastisuhte viereiseen väriin/väreihin on vähintään 3:1: Käyttöliittymäkomponentit: Visuaalinen informaatio, joka vaaditaan käyttöliittymäkomponentin ja sen eri tilojen tunnistamiseen, lukuun ottamatta inaktiivisia komponentteja tai jos käyttäjäagentti määrittelee uuden sisällön visuaalisen esitystavan ja sisällön tuottaja ei ole sitä muokannut. Graafiset objektit: Grafiikan osat, joita vaaditaan sisällön ymmärtämiseksi, lukuun ottamatta tapauksia, joissa ulkoasu on olennainen tietosisällön välittämiseksi.

6 Muut virheet

6.1 Sähköpostiosoitteiden merkintä

Kuvaus

Osa sähköpostiosoitteista on merkitty sähköpostilinkeiksi ja osa on lisätty tekstimuotoisena.

Korjausehdotus

Sähköpostiosoitteet tulisi merkitä yhdenmukaisesti joko linkkeinä tai tekstimuotoisina kappaleina.

WCAG 2.1

3.2.4 Johdonmukainen merkitseminen

Taso: AA

Komponentit, joilla on sama toiminnallisuus verkkosivujen joukossa, merkitään johdonmukaisesti.

7 Jatkotoimenpiteet

Interaktiivisten elementtien korjaaminen sekä sivuston selausjärjestysongelmat ovat vakavimpia saavutettavuuspuutteita. Mikäli sivuston interaktiiviset elementit säilytetään nykyisellään, olisi korjaustoimenpiteet tehtävä tiiviissä yhteistyössä saavutettavuustestaustahon kanssa.

8 Tietoja saavutettavuustestauksesta

Testauksen suoritti Palvelukeskus Helsinki, puhelin- ja hyvinvointipalvelut -yksikkö.

Saavutettavuus on tarkistettu käyttäen ohjelmallista saavutettavuustarkistusta sekä sivuston manuaalista tarkistusta. Testauksessa syntyneet toiminnalliset havainnot pätevät sekä työpöytä- että mobiililaiterympäristöön.

Manuaalisessa testauksessa on käytetty Chrome- ja Firefox-selaimia, niiden 200% tiloja sekä tietoteknisiä apuvälineitä, kuten ruudunlukuohjelmia, ohjaimia ja erikoisnäppäimistöjä. Mobiilitestaus toteutettiin iOS- ja Android-käyttöjärjestelmillä ja niille tarkoitetuilla ruudunlukuohjelmilla.

9 Yhteystiedot

Palvelukeskus Helsinki, puhelin- ja hyvinvointipalvelut

saavutettavuus@hel.fi